

شناسایی تاثیر سواد ارتباطی و هوش هیجانی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان

میترا اسدیان^۱، علیرضا عصاره^۲، غلامعلی احمدی^۳

^۱دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، واحد تهران، گروه علوم تربیتی، تهران، ایران

^۲دانشیار دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، واحد تهران، گروه علوم تربیتی، تهران، ایران

^۳دانشیار دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، واحد تهران، گروه علوم تربیتی، تهران، ایران

نام نویسنده مسئول:

میترا اسدیان

چکیده

هدف از پژوهش حاضر بررسی هوش هیجانی و سواد ارتباطی در دانش آموزان متوسطه شهر تهران با پیشرفت تحصیلی است. روش تحقیق توصیفی همبستگی است. جامعه آماری شامل کلیه دانش آموزان دختر مقطه متوسطه شهرستان تهران می باشد. روش نمونه گیری به صورت خوشه ای چند مرحله ای است. ابزار مورد استفاده شامل پرسشنامه استاندارد هوش هیجانی سبیریا شرینگ و پرسشنامه محقق ساخته سواد ارتباطی است و برای پیشرفت تحصیلی از معدل کل دانش آموزان استفاده شد. برای بررسی روایی پرسشنامه از روایی صوری و محتوایی استفاده است و برای بررسی اعتبار پرسشنامه از آلفای کرباخ استفاده شد و نتایج بیانگر پایایی بالای پرسشنامه بوده است. در قسمت تجزیه و تحلیل داده ها از آزمون ضریب همبستگی و سپس رگرسیون ساده و گام به گام استفاده شد. نتایج نشان داد هر دو متغیر قدرت پیش بین پیشرفت تحصیلی دانش آموزان را دارد اما هوش هیجانی نسبت به سواد ارتباطی بیشتر قدرت پیش بینی بالاتری دارد.

کلیدواژه: سواد ارتباطی، هوش هیجانی، پیشرفت تحصیلی.

مقدمه

اصطلاح پیشرفت تحصیلی عبارت است از میزان دستیابی دانش آموزان به اهداف آموزشی از پیش تعیین شده که انتظار داریم در کوشش های یادگیری خود به آنها برسند. عوامل گوناگونی بر پیشرفت تحصیلی افراد تأثیر می گذارند که متخصصان تعلیم و تربیت آنها را به چهار دسته عوامل فردی، آموزشگاهی، خانوادگی و اجتماعی تقسیم کرده اند. همچنین از پیشرفت تحصیلی به عنوان شاخص عمده سنجش کیفیت آموزش و پرورش یاد می شود. [۹] براساس بررسی ها و ارزیابی ها، عامل های شخصیتی، انگیزه و علاقه، احساس رضایتمندی، احساس تنهایی، انتظار موفقیت، شرایط خانواده، سلامت فیزیکی، روانی، سبک زندگی، عوامل محیطی و افسردگی، ارتباط ضعیف با دوستان، درآمد کم و فاصله زیاد محل سکونت تا دانشگاه، هوش و استعداد دانشجو، روش و رفتار وی در دانشکده، شغل والدین، میزان تحصیلات والدین، بومی بودن دانشجویان، وضعیت اقتصادی- اجتماعی دانشجویان و میانگین معدل دیپلم، سهمیه پذیرش وی در کنکور، فاصله بین دریافت دیپلم و ورود به دانشگاه، اشتغال و وضعیت تأهل دانشجویان در افت تحصیلی نقش دارند [۱]. از دیگر متغیرهای پژوهش هوش هیجانی است. برادلی می گوید هوش هیجانی، یک مقیاس توانایی شخص، برای فهمیدن احساسات دیگران و همراه شدن با احساسات آنهاست، کوپر نیز هوش هیجانی را اینگونه تعریف می کند: توانایی احساس، ادراک و کاربرد مؤثر قدرت و تیزهوشی احساسات به عنوان یک منبع انرژی، اطلاعات وابستگی و تأثیر شخصی [۶]. در واقع هوش هیجانی به عنوان یک مولفه اجتماعی نقش موثری در ارتباطات افراد دارد. این متغیر را می توان یکی از عوامل تأثیرگذار در ابعاد مختلف زندگی افراد دانست که باعث درک احساسات خود برای تصمیم گیری مناسب می شود و زمینه موفقیت فرد را در آینده فراهم می کند. باتوجه به این که نقش هوش هیجانی در پیشرفت تحصیلی در مطالعات مختلف مورد مناقشه است، این مطالعه به منظور بررسی ارتباط هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی و سواد ارتباطی می پردازد. مطالعات مختلف به بررسی ارتباط هوش هیجانی با موفقیت تحصیلی پرداخته اند.

بستان پیرا، ذبیح اله؛ ناستی زایی، ناصر و شهرکی پور، حسن (۱۳۹۵) پژوهشی با عنوان بررسی رابطه سواد اطلاعاتی با انگیزه و پیشرفت تحصیلی دانشجویان تحصیلات تکمیلی کشاورزی و منابع طبیعی با سایر دانشجویان دانشگاه سیستان و بلوچستان بهانجام رسانیدند. سواد اطلاعاتی به عنوان یکی از مهارت های اساسی زندگی در هزاره جدید شناخته شده و داشتن این مهارت برای دانشجویان در جامعه اطلاعاتی امروز بسیار مهم است. این پژوهش با هدف مقایسه یی رابطه یی سواد اطلاعاتی با انگیزه و پیشرفت تحصیلی دانشجویان کشاورزی و منابع طبیعی با سایر دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه سیستان و بلوچستان انجام گرفت. این پژوهش علی- ارتباطی بود که با استفاده از پرسشنامه انجام شد و جامعه آماری شامل هم هی دانشجویان تحصیلات تکمیلی که با استفاده از روش نمونه گیری طبقه ای و بر اساس فرمول نمونه گیری کوکران ۳۲۳ تن از آنان به عنوان نمونه انتخاب شدند. به منظور جمع آوری داده ها از پرسشنامه استاندارد سواد اطلاعاتی و انگیزش تحصیلی استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده ها از استفاده شد. نتایج نشان دادند که تفاوت معناداری بین سواد اطلاعاتی، انگیزه و پیشرفت تحصیلی دانشجویان کشاورزی و منابع طبیعی با سایر دانشجویان وجود ندارد [۲]

ادیب حاج باقری، محسن؛ لطفی، محمدسجاد (۱۳۹۳) پژوهشی با عنوان ارتباط هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی و برخی از ویژگی های دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کاشان به انجام رسانید. این مطالعه به منظور بررسی ارتباط هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی و برخی از ویژگی های دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کاشان در سال ۱۳۹۱ انجام شد. [۳]

این پژوهش از نوع توصیفی مقطعی است که بر روی ۱۸۰ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کاشان انجام شد. ابزار گردآوری داده ها پرسشنامه دو بخشی بود که بخش اول آن اطلاعات دموگرافیک و بخش دوم نسخه فارسی پرسشنامه هوش هیجانی سیریا (شرینگ) بود. برای تجزیه و تحلیل داده ها از آمار توصیفی و آزمون های آنالیز واریانس، تی تست و ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. [۳]

نتایج نشان داد میانگین نمره هوش هیجانی در واحد های پژوهش $98/27 \pm 16/32$ بود. بین هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی ارتباط معناداری یافت نشد. همچنین، میانگین نمره هوش هیجانی دانشجویان دختر و پسر تفاوت معناداری نداشت. همچنین، میانگین نمره هوش هیجانی در دانشجویان پرستاری و مامایی بیشتر از میانگین نمره سایر گروه ها بود، اگرچه این تفاوت معنادار نبود. [۳]

یوسفی به بررسی رابطه بین هوش هیجانی و مهارت های ارتباطی دانشجویان که در تهران پرداخت و نشان داد هوش هیجانی با مهارت های ارتباطی رابطه مثبت دارد. همچنین یافته ها این نکته را نیز آشکار کردند که تفاوت جنسیتی در هوش هیجانی و مهارت های ارتباطی، معنی دار نیستند [۹]

ثمری و طهماسبی، (۱۳۸۶) در پژوهشی به بررسی رابطه هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی در دانشجویان پرداختند. پژوهش مورد مطالعه توصیفی از نوع همبستگی بوده است جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان رشته روان شناسی بالینی مشغول به تحصیل در سال

۸۶ دانشگاه آزاد کاشمر و نمونه مورد نظر شامل ۱۱۲ نفر بوده است که به شیوه نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب گردیده اند. برای جمع آوری اطلاعات از پرسش نامه استاندارد شده هوش هیجانی بار آن و به عنوان شاخص پیشرفت تحصیلی از معدل دانشجویان استفاده شده است. یافته های پژوهش نشان داد که بین نمره کلی هوش هیجانی و برخی مؤلفه های آن با پیشرفت تحصیلی رابطه معنی داری در سطح رابطه وجود دارد. در بحص مطرح شده در این مقاله اینگونه بیان گردید که به منظور رسیدن به سطح بالایی از مهارت های تحصیلی، علاوه بر توانایی های شناختی کلی، فرد باید به رشد مناسب در جنبه هایی همچون کنترل هیجانات و عواطف دست یابد، به معنای دیگر دانشجویان بدون دستیابی به این مولفه ها که هوش هیجانی را می سازند قادر به یادگیری بهینه موضوعات درسی نخواهند بود.

صفاریان همدانی، ضامن، مقدم، بهنام پور و سید قاسمی و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهشی به بررسی ارتباط بین سواد اطلاعاتی و هوش هیجانی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گلستان پرداختند.

بستان پیرا، ناستی زایی و شهرکی پور (۱۳۹۵) در پژوهشی به بررسی رابطه سواد اطلاعاتی با انگیزه و پیشرفت تحصیلی دانشجویان تحصیلات تکمیلی کشاورزی و منابع طبیعی با سایر دانشجویان دانشگاه سیستان و بلوچستان پرداختند. در این پژوهش سواد اطلاعاتی به عنوان یکی از مهارت های اساسی زندگی در هزاره جدید مطرح شد و داشتن این مهارت برای دانشجویان در جامعه اطلاعاتی امروز بسیار مهم است این پژوهش با هدف مقایسه ی رابطه سواد اطلاعاتی با انگیزه و پیشرفت تحصیلی دانشجویان کشاورزی و منابع طبیعی با سایر دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه سیستان و بلوچستان انجام گرفت. روش پژوهش علی مقایسه ای بوده است. جامعه آماری شامل دانشجویان تحصیلات تکمیلی که با استفاده از روش نمونه گیری طبقه ای است به منظور جمع آوری داده ها از پرسشنامه استاندارد سواد اطلاعاتی و انگیزش تحصیلی استفاده شد نتایج نشان داد بین سواد اطلاعاتی، انگیزه و پیشرفت تحصیلی دانشجویان کشاورزی و منابع طبیعی با سایر دانشجویان رابطه معناداری وجود ندارد. [۲]

رضائی و همکاران (۱۳۹۶) پژوهشی با هدف پژوهش حاضر بررسی تاثیر هوش هیجانی بر پیشرفت تحصیلی به واسطه تعلل ورزی، خودتنظیمی و خودکارآمدیبه انجام رسانید. به این منظور ۳۰۰ نفر از دانشجویان دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه الزهرا (س) از روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای انتخاب شدند. سپس از آزمودنیها خواسته شد مقیاس سنجش یادگیری خودنظم بخش میلر و همکاران (۱۹۹۶)، خودکارآمدی عمومی دانشجویان شرر و همکاران (۱۹۸۲)، پرسشنامه ۳۳ سوالی سیریا شرینگ برای سنجش هوش هیجانی و تعلل ورزی که از طریق پرسشنامه سولومون و روئلوم (۱۹۸۴) اندازه گیری می شود، را تکمیل کنند. یافته های حاصل از تحلیل مسیر نشان داد که مدل مورد نظر، برازش مناسبی دارد و تعلل ورزی، خود کار آمدی و خود تنظیمی نقش واسطه ای بین هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی ایفا می کنند و همچنین یافته ها نشان داد که رابطه غیرمعنا داری بین هوش هیجانی و تعلل ورزی وجود دارد و این دو متغیر بصورت غیر مستقیم با هم رابطه دارند. ۳۷٪ از پیشرفت تحصیلی توسط متغیرهای پژوهش تبیین شد. با توجه به نتایج پژوهش به دست آمده، دست اندر کاران امور آموزشی می توانند با آموزش هوش هیجانی، خودکارآمدی و خودتنظیمی دانشجویان را افزایش داده و با کاهش تعلل ورزی باعث پیشرفت تحصیلی در دانشجویان شوند.

شریعتمداری و آقاجانی (۱۳۹۴) پژوهشی با عنوان رابطه سواد فن آوری اطلاعات و ارتباطات معلمان با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پایه پنجم ابتدایی شهر تهران به انجام رسانید. هدف پژوهش، بررسی رابطه سواد فن آوری اطلاعات و ارتباطات معلمان با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پایه پنجم ابتدایی شهر تهران است. روش پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر گردآوری داده ها توصیفی از نوع همبستگی بوده است. جامعه آماری تحقیق، شامل کلیه معلمان پایه پنجم ابتدایی شهر تهران در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ بود که با مراجعه به جدول کرجسی و مورگان تعداد ۳۳۸ نمونه با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. برای جمع آوری داده ها، از دو پرسش نامه محقق ساخته استفاده شد. روایی صوری و محتوایی پرسش نامه ها توسط محققان بررسی و تایید شد. پایایی آنها از طریق آلفای کرونباخ برای پرسش نامه سواد فن آوری اطلاعات و ارتباطات برابر با ۰.۹۴۹ و برای پرسش نامه پیشرفت تحصیلی ۰.۹۴۷. برآورد گردید. برای تجزیه و تحلیل داده ها از آزمون کلموگروف اسمیرنوف، ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیره گام به گام استفاده شد. نتایج نشان داد که بین سواد فن آوری اطلاعات و ارتباطات معلمان با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پایه پنجم ابتدایی رابطه معنادار و مثبت وجود دارد، به عبارتی، هر چه سواد فن آوری اطلاعات و ارتباطات معلمان بیشتر باشد، پیشرفت تحصیلی دانش آموزان بیشتر می شود. هم چنین، تحلیل رگرسیون نشان داد که به کارگیری کامپیوتر و فایل های مدیریتی و مشاغل و فن آوری اطلاعات و ارتباطات پیش بینی کننده مثبت پیشرفت تحصیلی دانش آموزان هستند.

دهشیری (۱۳۸۵) پژوهشی با عنوان بررسی رابطه هوش هیجانی، پیشرفت تحصیلی دانش آموزان به انجام رسانید. پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی انجام شده است. نمونه پژوهش شامل ۱۵۳ دانش آموز پایه سوم مقطع متوسطه (۷۳ پسر، ۸۰ دختر) بود که از طریق روش نمونه گیری تصادفی خوشه ای چند مرحله ای انتخاب شدند. ابزار پژوهش پرسشنامه بهره‌یجانی بار - اون (EQ-i) بود. نتایج تحلیل نشان داد که همبستگی معناداری بین هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی وجود دارد ($r=0.37$). همچنین تحلیل رگرسیون گام به گام نشان داد از بین مولفه های هوش هیجانی انعطاف پذیری، استقلال و همدلی نقش معناداری در پیش بینی تحصیلی دارند. این مولفه ها ۱۹ درصد از واریانس پیشرفت تحصیلی را تبیین می کند.

اسمیت در سال ۲۰۰۹ در مطالعه مروری برای بررسی ۳۹ مقاله در دانشگاه آلبرتا کانادا بیان داشت که هوش هیجانی بر کیفیت یادگیری دانشجویان، توانایی تصمیم گیری خلاق، عملکرد در وضعیت های بحرانی، کیفیت مراقبت از بیماران و عواقب بیماری بیماران تأثیرگذار است (اسمیت، مک گراث و کامینگز، ۲۰۰۹).

پیکجک، پوکلاک و همکاران (۲۰۰۹) در پژوهشی با عنوان رابطه بین رفتار اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان از دیدگاه معلمان به این نتایج دست یافتند همبستگی بین رفتارهای اجتماعی دانش آموزان و پیشرفت تحصیلی آنها در پسران بالاتر بوده و بین رفتارهای مورد نظر اجتماعی و پیشرفت تحصیلی در مقایسه با رفتار اجتماعی ناخوشایند بالاتر است. همچنین نشان داده شد خود کارآمدی و انطباق قوی ترین پیش بینی کننده مهم پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر و پسر بوده است. جامعه مورد مطالعه در این پژوهش ۹۰۷ دانش آموز بود که ۴۷۰ نفر آنها دانش آموزان پایه هفتم (۲۳۱ پسر و ۲۳۹ دختر) و ۴۳۷ دانش آموز دبیرستان سوم (۱۷۶ پسر و ۲۶۱ دختر) بودند. ابزار مورد استفاده شامل مقیاس رفتار اجتماعی مرل (۱۹۹۲) بوده است.

فابیو و زیلدا (۲۰۱۲) پژوهشی با عنوان مهارت های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی: عملکرد میانجی صلاحیت شناختی به انجام رسانیدند. در این مطالعه مطرح شد در پژوهش های متعدد نشان داده است که همبستگی بین مهارت های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی وجود دارد. با این وجود، فرآیندهای ذکر شده در این ارتباط به اندازه کافی روشن نیستند. این مقاله با هدف تست فرضیه شایستگی شناختی به عنوان یک متغیر واسطه احتمالی که مهارت های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی را در بر می گیرد، مورد هدف قرار می دهد. ۸۰ کودک از هر دو جنس (میانگین سن ۸.۱۵ سال) با آزمون هوش کلمبیا، سیستم رتبه بندی مهارت های اجتماعی (SSRS-BR) و آزمون پیشرفت تحصیلی (SAT) مورد ارزیابی قرار گرفتند. تجزیه و تحلیل GLM فرضیه اولیه صلاحیت شناختی را میان ارزیابی ابزار و همچنین تابع فراهم کننده مهارت های اجتماعی بر موفقیت تحصیلی تأیید کرد. پیامدهای مداخلات مدرسه ابتدایی برای ارتقای مهارت های اجتماعی و مسیرهای ممکن برای تحقیقات آینده مورد بحث قرار گرفته است.

هدف کلی

تعیین رابطه بین سواد ارتباطی با پیشرفت تحصیلی با واسطه گری هوش هیجانی در دانش آموزان مقطه متوسطه شهرستان تهران.

سوالات پژوهش

آیا بین سواد ارتباطی با پیشرفت تحصیلی با واسطه گری هوش هیجانی در دانش آموزان مقطه متوسطه شهرستان تهران رابطه وجود دارد؟

سوالات فرعی

۱. تعیین رابطه بین سواد ارتباطی با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مقطه متوسطه شهرستان تهران

۲. تعیین رابطه بین هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مقطه متوسطه شهرستان تهران

روش تحقیق

پژوهش حاضر از بعد هدف کاربردی و از بعد روش توصیفی- همبستگی است. به این صورت که رابطه بین سواد ارتباطی با پیشرفت تحصیلی با واسطه گری هوش هیجانی مورد بررسی و مطالعه قرار می گیرد. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانش آموزان دختر مقطه متوسطه شهرستان تهران می باشد. روش نمونه گیری به صورت خوشه ای چند مرحله ای است، به این صورت که ابتدا از بین مناطق ۲۴ گانه شهر تهران ۳ منطقه به صورت تصادفی ساده انتخاب می شود و سپس در هر منطقه سه مدرسه به طور تصادفی ساده انتخاب می

شود که در مجموع ۹ مدرسه (۲۵۰ دانش آموز) مورد مطالعه قرار می گیرد و تعداد افراد نمونه از بین مدارس انتخاب شده به روش تصادفی ساده انتخاب گردید. برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شد و تعداد افراد نمونه ۱۵۲ نفر انتخاب شد. ابزار مورد استفاده در این پژوهش شامل دو پرسشنامه و استخراج معدل پایتین ترم تحصیلی دانش آموزان در دوره قبل می باشد. در واقع برای بررسی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان از معدل آنها استفاده شد و برای سنجش سواد ارتباطی و هوش هیجانی از پرسشنامه استفاده گردید. برای بررسی سواد اطلاعاتی با توجه به نبودن پرسشنامه استاندارد لازم است با توجه به مبانی نظری پرسشنامه سواد ارتباطی ساخته شد و سپس روایی و پایایی پرسشنامه سنجیده شود و مورد استفاده قرار گرفت.

برای هوش هیجانی از پرسشنامه هوش هیجانی سیبیریا شرینگ استفاده شد. این پرسشنامه دارای روایی و پایایی استاندارد است. سوالات این پرسشنامه در قالب مقیاس پنج گزینه ای لیکرت تنظیم شده است. فرم اصلی پرسشنامه هوش هیجانی شامل ۳۳ سوال است که چندین جنبه از هوش هیجانی (خودآگاهی ، خود نظم دهی ، انگیزه ، همدلی و مهارت های اجتماعی) را مورد ارزیابی قرار می دهد که البته بعد از هنجار شدن در ایران تعدادی از سوالات آزمون به دلایل مختلف از قبیل نداشتن مشخصات لازم سوال ، طولانی بودن سوال عدم تطبیق با فرهنگ ایران حذف شده است. در نتیجه آزمون هنجار شده دارای ۳۳ سوال است. این آزمون ۵ مولفه هوش هیجانی را اندازه گیری می کند. این مولفه ها عبارتند از : خود آگاهی ، خود کنترلی خود انگیزی ، هوشیاری اجتماعی(همدلی) ، مهارت های اجتماعی. هر آزمودنی شش نمره جداگانه دریافت می کند که پنج نمره آن مربوط به هر کدام از مؤلفه ها و یک نمره به صورت کل می باشد. جدول زیر نمره گذاری مربوط به این پرسشنامه می باشد.

یافته های پژوهش

سوال اصلی: آیا بین سواد ارتباطی و هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان منطقه متوسطه شهرستان تهران رابطه وجود دارد؟

برای پاسخ به سوال فوق ابتدا از طریق ماتریس همبستگی رابطه بین متغیرها بررسی شد و سپس از آزمون رگرسیون برای بررسی شدت رابطه و قدرت پیش بینی استفاده شد.

ماتریس همبستگی بین مولفه های هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی

متغیر پیش بین	سواد ارتباطی	هوش هیجانی	پیشرفت تحصیلی
سواد ارتباطی	۱	۰/۴۴۴**	۰/۲۹۵**
هوش هیجانی	۰/۴۴۴**	۱	۰/۶۱۲**
پیشرفت تحصیلی	۰/۲۹۵**	۰/۶۱۲**	۱

جدول فوق مربوط به ماتریس همبستگی رابطه بین مولفه های هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی است. میزان همبستگی برای هوش هیجانی با سواد ارتباطی برابر با ۰/۴۴۴ و با پیشرفت تحصیلی برابر با ۰/۶۱۲ می باشد، همچنین برای پیشرفت تحصیلی با سواد ارتباطی میزان رابطه برابر با ۰/۲۹۵ می باشد.

جدول مربوط به ضریب تعیین رگرسیون

خطای برآورد	ضریب تعدیل	ضریب تعیین	ضریب همبستگی	
			Sig	R
۲/۱۲۵	۰/۰۸۱	۰/۰۸۷	۰/۰۰۱	۰/۲۹۵
۱/۷۶۳	۰/۳۶۷	۰/۳۷۶	۰/۰۰۰	۰/۶۱۳

نتایج جدول فوق نشان می دهد میزان همبستگی بین مولفه های هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی برابر با ۰/۷۰۹ می باشد. همچنین میزان ضریب تعیین رگرسیون در گام اول برابر با $R^2 = 0/087$ می باشد که این میزان نشان می دهد ۸/۷٪ از تغییرات حاصل از پیشرفت تحصیلی دانش آموزان توسط هوش هیجانی قابل تبیین است و در گام دوم ضریب تعیین برابر با ۰/۳۷۶ برآورد گردید یعنی ۳۷/۶٪ از تغییرات مربوط به پیشرفت تحصیلی دانش آموزان توسط هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی تبیین می شود.

جدول مربوط به تحلیل واریانس

گام	مدل	مجموع مجزورات	درجه گذاری	میانگین مجزورات	F	سطح معناداری
اول	رگرسیون	۶۴/۶۵۷	۱	۶۴/۶۵۷	۱۴/۳۲	۰/۰۰۰
	باقی مانده	۶۷۷/۴۶۴	۱۵۰	۴/۵۱۶		
	کل	۷۴۲/۱۲	۱۵۱			
دوم	رگرسیون	۲۷۸/۷۸۴	۲	۱۳۹/۳۹۲	۴۴/۸۲	۰/۰۰۰
	باقی مانده	۴۶۳/۳۳۷	۱۴۹	۳/۱۱۰		
	کل	۷۴۲/۱۲	۱۵۱			

جدول مربوط به آزمون تحلیل واریانس می باشد، در گام اول میزان F مشاهده شده ($F=14/32$) و در گام دوم میزان F مشاهده شده برابر با ($F=44/82$) در سطح آلفای ۵ درصد معنادار است. در نتیجه ضریب تعیین رگرسیون قابل تایید است.

جدول مربوط به معادله خط رگرسیون

β_1	مدل رگرسیون	بتای غیر استاندارد		بتای استاندارد	T	سطح معناداری
		B	خطای معیار			
β_2	عرض از مبدا (a) هوش هیجانی	۱۰/۴۸۵	۱/۵۵۹	۰/۲۹۵	۶/۷۲۵	۰/۰۰۰
		۰/۰۹۴	۰/۰۲۵		۳/۷۸۴	۰/۰۰۰
β_3	عرض از مبدا سواد ارتباطی هوش هیجانی	۴/۰۷۱	۱/۵۰۷	۰/۱۲۹	۲/۷۰۲	۰/۰۰۸
		۰/۰۷۹	۰/۰۲۳		۳/۴۳۰	۰/۰۰۷
		۰/۱۰۱	۰/۰۱۲		۸/۲۹۸	۰/۰۰۰

متغیر وابسته: پیشرفت تحصیلی

جدول بتا در فوق نتایج نهایی رگرسیون را نشان می دهد. نتایج نشان می دهد هوش هیجانی و سواد ارتباطی قدرت پیش بینی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان را دارد و با توجه به میزان بتا می توان گفت در گام دوم رگرسیون که این دو متغیر با هم وارد معادله رگرسیون شده اند سواد ارتباطی ۰/۱۲۹ و هوش هیجانی ۰/۶۰۰ قدرت پیش بینی داشته است. اما هر دو متغیر ضریب بتای آنها از نظر آماری معنادار است هر چند هوش هیجانی نسبت به سواد ارتباطی قدرت پیش بینی بالاتری داشته است. با توجه به میزان بتا اینگونه می توان گفت که به ازاء یک واحد افزایش در سواد ارتباطی میزان پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ۰/۱۲۹ افزایش می یابد و به ازاء یک واحد افزایش در هوش هیجانی میزان پیشرفت تحصیلی ۰/۶۰۰ افزایش می یابد.

سوالات فرعی پژوهش

سوال اول: آیا بین سواد ارتباطی با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مقطه متوسطه شهرستان تهران رابطه وجود دارد؟ برای پاسخ به سوال فوق ابتدا از طریق ماتریس همبستگی رابطه بین متغیرها بررسی شد و سپس از آزمون رگرسیون برای بررسی شدت رابطه و قدرت پیش بینی استفاده شد.

جدول ماتریس همبستگی بین سواد ارتباطی و پیشرفت تحصیلی

متغیر پیش بین	ملاک	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	خطای معیار
سواد ارتباطی	پیشرفت تحصیلی	۰/۲۹۵	۰/۰۸۷	۲/۱۲۵

جدول فوق مربوط به همبستگی رابطه بین سواد ارتباطی با پیشرفت تحصیلی است. میزان برابر با ۰/۲۹۵ می باشد. که این رابطه در سطح آلفای ۰/۰۵ معنادار است. همچنین میزان ضریب تعیین برابر با ۰/۰۸۷ می باشد که این عدد نشان می دهد ۷/۸ درصد از تغییرات مربوط به پیشرفت تحصیلی دانش آموزان توسط سواد ارتباطی قابل تبیین است.

جدول مربوط به تحلیل واریانس

مدل	مجموع مجزورات	درجه گذاری	میانگین مجزورات	F	سطح معناداری
رگرسیون	۶۴/۶۵۷	۱	۶۴/۶۵۷	۱۴/۳۲	۰/۰۰۰
باقی مانده	۶۷۷/۴۵۴	۱۵۰	۴/۵۱۶		
کل	۷۴۲/۱۲	۱۵۱			

جدول مربوط به آزمون تحلیل واریانس می باشد، میزان F مشاهده شده ($F=14/32$) در سطح آلفای ۵ درصد معنادار است. در نتیجه ضریب تعیین رگرسیون قابل تایید است.

جدول مربوط به معادله خط رگرسیون

مدل رگرسیون	بتای غیر استاندارد		بتای استاندارد	T	سطح معناداری
	B	خطای معیار	بتا		
عرض از مبدا (a)	۱۰/۴۸	۱/۵۵۹		۶/۷۲۵	۰/۰۰۰
سواد ارتباطی	۰/۰۹۴	۰/۰۲۵	۰/۲۹۵	۳/۷۸۴	۰/۰۰۰

متغیر وابسته: پیشرفت تحصیلی

جدول بتا در فوق نتایج نهایی رگرسیون را نشان می دهد. نتایج نشان می دهد سواد ارتباطی قدرت پیش بینی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان را دارد و با توجه به میزان بتا می توان گفت میزان بتا برابر با ۰/۲۹۵ است به عبارتی به ازاء یک واحد افزایش در متغیر سواد ارتباطی میزان پیشرفت تحصیلی ۰/۲۹۵ افزایش می یابد که این میزان پیش بینی از نظر آماری معنادار است.

سوال دوم: آیا بین هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مقطه متوسطه شهرستان تهران رابطه وجود دارد؟ برای پاسخ به سوال فوق ابتدا از طریق آزمون همبستگی رابطه بین متغیرها بررسی شد و سپس از آزمون رگرسیون برای بررسی شدت رابطه و قدرت پیش بینی استفاده شد.

جدول همبستگی بین پیشرفت تحصیلی و هوش هیجانی

ضریب همبستگی	ضریب تعیین	سطح معناداری	خطای معیار
۰/۶۱۲	۰/۳۷۵	۰/۰۰۰	۱/۷۵

جدول فوق مربوط به همبستگی رابطه بین پیشرفت تحصیلی و هوش هیجانی است. میزان برابر با ۰/۶۱۲ می باشد که این رابطه در سطح آلفای ۰/۰۵ معنادار است. همچنین ضریب تعیین رگرسیون برابر با ۰/۳۷۵ می باشد که این میزان نشان می دهد ۳۷/۵٪ از تغییرات مربوط به پیشرفت تحصیلی توسط هوش هیجانی قابل تبیین است.

جدول مربوط به تحلیل واریانس

مدل	مجموع مجزورات	درجه گذاری	میانگین مجزورات	F	سطح معناداری
رگرسیون	۲۷۸/۲۸۶	۱	۲۷۸/۲۸	۸۹/۹۹	۰/۰۰۰
باقی مانده	۴۶۳/۸۳۶	۱۵۰	۳/۰۹		
کل	۷۴۲/۱۲	۱۵۱			

جدول مربوط به آزمون تحلیل واریانس می باشد، میزان F مشاهده شده ($F=۸۹/۹۹$) در سطح آلفای ۵ درصد معنادار است. در نتیجه ضریب تعیین رگرسیون قابل تایید است.

جدول مربوط به معادله خط رگرسیون

مدل رگرسیون	بتای غیر استاندارد		بتای استاندارد	T	سطح معناداری
	B	خطای معیار	بتا		
عرض از مبدا (a)	۴/۳۹۵	۱/۲۶۸		۳/۴۶۶	۰/۰۰۱
هوش هیجانی	۰/۱۰۴	۰/۱۱	۰/۶۱۲	۹/۴۸۷	۰/۰۰۰

متغیر وابسته: پیشرفت تحصیلی

جدول بتا در فوق نتایج نهایی رگرسیون را نشان می دهد. نتایج نشان می دهد هوش هیجانی قدرت پیش بینی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان را دارد و با توجه به میزان بتا می توان گفت میزان بتا برابر با ۰/۶۱۲ است به عبارتی به ازاء یک واحد افزایش در متغیر هوش هیجانی میزان پیشرفت تحصیلی ۰/۶۱۲ افزایش می یابد که این میزان پیش بینی از نظر آماری معنادار است.

سوال سوم: آیا بین مولفه های هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان منطقه متوسطه شهرستان تهران رابطه وجود دارد؟ برای پاسخ به سوال فوق ابتدا از طریق آزمون همبستگی رابطه بین متغیرها بررسی شد و سپس از آزمون رگرسیون برای بررسی شدت رابطه و قدرت پیش بینی استفاده شد.

جدول ماتریس همبستگی بین مولفه های هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی

متغیر پیش بین	ملاک	ضریب همبستگی	سطح معناداری
خود آگاهی	پیشرفت تحصیلی	۰/۵۰۶	۰/۰۰۱
خود تنظیمی		۰/۳۷۰	۰/۰۰۱
همدلی		۰/۲۱۲	۰/۰۰۹
انگیزش		۰/۴۵۷	۰/۰۰۱
مهارت اجتماعی		۰/۸۵۰	۰/۰۰۱

جدول فوق مربوط به ماتریس همبستگی رابطه بین مولفه های هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی است. میزان همبستگی برای پیشرفت تحصیلی با مولفه خود آگاهی، خود تنظیمی، همدلی و مهارت اجتماعی و انگیزش در سطح آلفای ۰/۰۱ معنادار است و بیشترین رابطه مربوط به مهارت اجتماعی بوده است.

جدول مربوط به ضریب تعیین رگرسیون

دوربین واتسون	خطای برآورد	ضریب تعدیل	ضریب تعیین	ضریب همبستگی	
				Sig	R
۱/۷۹۵	۱/۱۶۹	۰/۷۲۱	۰/۷۲۳	۰/۰۰۰	۰/۸۵۰
	۱/۰۸۷	۰/۷۶۰	۰/۷۶۳	۰/۰۰۰	۰/۸۷۳
	۱/۰۷۰	۰/۷۶۷	۰/۷۶۷	۰/۰۰۰	۰/۸۷۸
	۱/۰۵۱	۰/۷۷۵	۰/۷۷۵	۰/۰۰۰	۰/۸۸۴

نتایج جدول فوق نشان می دهد میزان همبستگی و ضریب تعیین در چهار گام رگرسیون مربوط به رابطه بین مولفه های هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی است. همانطور که مشاهده می شود متد رگرسیون رو به جلو می باشد و نتایج در گام آخر نشان می دهد ۱/۷۷/۵ تغییرات مربوط به پیشرفت تحصیلی دانش آموزان توسط مولفه های هوش هیجانی قابل تبیین است.

جدول مربوط به تحلیل واریانس

سطح معناداری	F	میانگین مجزورات	درجه گذاری	مجموع مجزورات	مدل	
۰/۰۰۰	۳۹۲/۱۸	۵۳۶/۸۱	۱	۵۳۶/۸۱	رگرسیون	۱
		۱/۳۶۹	۱۵۰	۲۰۵/۳۱	باقی مانده	
			۱۵۱	۷۴۲/۱۲	کل	
۰/۰۰۰	۲۳۹/۵۱	۲۸۳/۰۲	۱	۵۶۶/۰۵	رگرسیون	۲
		۱/۱۸۲	۱۵۰	۱۷۶/۰۷	باقی مانده	
			۱۵۱	۷۴۲/۱۲	کل	
۰/۰۰۰	۱۶۶/۴۸	۱۹۰/۸۲	۱	۵۷۲/۴۸	رگرسیون	۳
		۱/۱۴۶	۱۵۰	۱۶۹/۶۳	باقی مانده	
			۱۵۱	۷۴۲/۱۲	کل	
۰/۰۰۰	۱۳۱/۲۵	۱۴۴/۹۴	۱	۵۷۹/۷۸	رگرسیون	۴
		۱/۱۰۴	۱۵۰	۱۶۲/۳۳	باقی مانده	
			۱۵۱	۷۴۲/۱۲	کل	

جدول فوق مربوط به آزمون تحلیل واریانس می باشد، همانطور که مشاهده می شود در هر چهار گام میزان F مشاهده شده در سطح آلفای ۵ درصد معنادار است. در نتیجه ضریب تعیین رگرسیون قابل تایید است.

جدول مربوط به معادله خط رگرسیون

گام	مدل رگرسیون	بتای غیر استاندارد		بتای استاندارد	T	سطح معناداری
		B	خطای معیار			
۱	عرض از مبدا (a)	۷/۷۱۳	۰/۵۹۵		۷/۹۲۰	۰/۰۰۰
	مهارت اجتماعی	۰/۶۳۴	۰/۰۳۲	۰/۸۵۰	۱۹/۸۰۴	۰/۰۰۰
۲	عرض از مبدا (a)	۶/۴۷۸	۰/۶۵۷		۹/۸۶۱	۰/۰۰۰
	مهارت اجتماعی	۰/۷۵۰	۰/۰۳۸	۰/۸۸۷	۱۹/۸۲۶	۰/۰۰۰
	خود تنظیمی	۰/۱۶۹	۰/۰۳۴	۰/۲۵۳	۴/۹۷۵	۰/۰۰۰
۳	عرض از مبدا (a)	۵/۵۸۸	۰/۷۴۸		۷/۴۷۰	۰/۰۰۰
	مهارت اجتماعی	۰/۷۱۸	۰/۰۴۰	۰/۹۶۳	۱۸/۰۸۳	۰/۰۰۰
	خود تنظیمی	۰/۱۹۶	۰/۰۳۵	۰/۲۹۳	۵/۵۴۶	۰/۰۰۰
	خود آگاهی	۰/۰۹۶	۰/۰۲۹	۰/۱۲۰	۲/۳۶۹	۰/۰۱۹
۴	عرض از مبدا (a)	۵/۷۱۵	۰/۷۳۶		۷/۷۶۶	۰/۰۰۰
	مهارت اجتماعی	۰/۷۵۷	۰/۰۴۲	۰/۸۵۲	۱۸/۰۷۴	۰/۰۰۰
	خود تنظیمی	۰/۱۴۹	۰/۰۲۹	۰/۲۱۸	۳/۶۷۶	۰/۰۰۰
	خود آگاهی	۰/۰۸۴	۰/۰۴۰	۰/۱۴۵	۲/۸۵۹	۰/۰۰۵
	انگیزش	۰/۱۰۲		۰/۱۶۵	۲/۵۷۲	۰/۰۱۱

متغیر وابسته : پیشرفت تحصیلی

جدول بتا در فوق نتایج نهایی رگرسیون را نشان می‌دهد. نتایج جدول فوق نشان می‌دهد مولفه های هوش هیجانی دارای قدرت پیش بینی پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان می باشد. و از بین مولفه های هوش هیجانی ، مهارت اجتماعی دارای بالاترین قدرت پیش بینی است. در واقع میزان بتا بین ۰/۸۵۲ تا ۰/۱۴۵ در نوسان است و نتیجه اینگونه تبیین می شود که به ازاء یک واحد افزایش در مهارت اجتماعی دانش آموزان پیشرفت تحصیل آنها ۰/۸۵۲ افزایش می یابد، به میزان یک واحد افزایش در خود تنظیمی، پیشرفت تحصیلی ۰/۲۱۸ افزایش می یابد، به میزان یک واحد افزایش در خود آگاهی میزان پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ۰/۱۴۵ افزایش می یابد و به ازاء یک واحد افزایش در همدلی میزان پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ۰/۱۶۵ افزایش می یابد. که این میزان پیش بینی ها با توجه به احتمال آماره t رگرسیون در سطح آلفای ۵ صدم معنادار است. اما همدلی نسبت به سایر مولفه ها دارای قدرت پیش بینی ضعیف تری بوده است.

نتیجه گیری

نتایج حاصل از تحلیل فرضیه ها

سوال اصلی: آیا بین سواد ارتباطی و هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مقطه متوسطه شهرستان تهران رابطه وجود دارد؟ برای پاسخ به سوال فوق ابتدا از طریق ماتریس همبستگی رابطه بین متغیرها بررسی شد و سپس از آزمون رگرسیون برای بررسی شدت رابطه و قدرت پیش بینی استفاده شد. نتایج حاصل از آزمون همبستگی نشان داد میزان همبستگی برای هوش هیجانی با سواد ارتباطی $0/444$ و با پیشرفت تحصیلی $0/612$ می باشد، همچنین برای پیشرفت تحصیلی با سواد ارتباطی میزان رابطه برابر با $0/295$ برآورد گردید. همچنین منطبق با ضریب تعیین رگرسیون نشان داده شد $37/6\%$ از تغییرات مربوط به پیشرفت تحصیلی دانش آموزان توسط هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی تبیین می شود که این میزان تبیین با توجه به آزمون تحلیل واریانس در رگرسیون قابل تایید است. در نتایج حاصل از بتا با ورود هر دو متغیر در داخل مدل نشان داده شد که به ازاء یک واحد افزایش در سواد ارتباطی میزان پیشرفت تحصیلی دانش آموزان $0/129$ افزایش می یابد و به ازاء یک واحد افزایش در هوش هیجانی میزان پیشرفت تحصیلی $0/600$ افزایش می یابد. در واقع هوش هیجانی نسبت به سواد ارتباطی بیشتر قدرت پیش بینی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان را دارد.

از پژوهش های همسو در خصوص رابطه بین هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی می توان به پژوهش حسینی نسب و رحیم زاده (۱۳۸۷) اشاره داشت. نتایج این پژوهش نشان داد بین پیشرفت تحصیلی دانش آموزان و میزان هوش هیجانی آنها رابطه معنادار وجود دارد. از دیگر پژوهش های همسو در این خصوص به پژوهش رضانی، خادمی و نقش (۱۳۹۶) می توان اشاره داشت د راین پژوهش نشان داده شد $0/37$ هوش هیجانی می تواند پیشرفت تحصیلی را تبیین کند.

در خصوص رابطه بین سواد ارتباطی با پیشرفت تحصیلی تا کنون پژوهش انجام نشده است و پژوهش حاضر اولین پژوهش است که می تواند برای سایر پژوهش ها به عنوان پیشینه در نظر گرفته شود. سایر پژوهش های انجام شده به عنوان مثال پژوهش رحمانزاده و همکاران (۱۳۹۳)، احمدی و همکاران (۱۳۹۰) در خصوص مهارت های ارتباطی بوده است و نتایج آنها بیانگر رابطه مثبت و معنادار بین مهارت های ارتباطی با پیشرفت تحصیلی است

تحلیل حاصل از سوالات فرعی پژوهش

سوال اول: آیا بین سواد ارتباطی با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مقطه متوسطه شهرستان تهران رابطه وجود دارد؟ برای آزمون این فرضیه رابطه سواد ارتباطی با پیشرفت تحصیلی بدون در نظر گرفتن هوش هیجانی مورد آزمون قرار گرفت نتایج نشان داد میزان همبستگی این دو متغیر برابر با $0/295$ می باشد و میزان ضریب تعیین بیانگر این بود که $7/8$ درصد از تغییرات مربوط به پیشرفت تحصیلی دانش آموزان توسط سواد ارتباطی قابل تبیین است. در نتایج حاصل از بتا اینگونه برآورد گردید به ازاء یک واحد افزایش در متغیر سواد ارتباطی میزان پیشرفت تحصیلی $0/295$ افزایش می یابد که این میزان پیش بینی از نظر آماری معنادار است.

در خصوص رابطه بین سواد ارتباطی با پیشرفت تحصیلی تا کنون پژوهش انجام نشده است. در واقع سواد ارتباطی نیز مفهومی است که می توان آن را در درون مهارت های ارتباطی جای داد در واقع این متغیر به معنای داشتن دانش در خصوص ارتباط است. اما در تبیین نتیجه بدست آمده می توان اینگونه استنباط کرد که نحوه ارتباط دانش آموز با معلم و دانش آموزان با یکدیگر چنانچه صحیح باشد جو مطلوب ارتباطی را بوجود می آورد و جو مطلوب ارتباطی به بهبود وضعیت تحصیلی دانش آموزان کمک می کند. از سویی دیگر امروزه با توجه به گسترش روز افزون اطلاعات و اکتشافات در نهایتاً ضروری است جهت دستیابی به کارکرد های آموزشی سودمند و مؤثر، بازنگری دقیقی در برنامه های آموزشی و پژوهشی صورت بندی شود و الگوهای آموزشی با رویکرد توسعه مهارت های سواد ارتباطی که پیش زمینه آنها تفکر انتقادی و تسلط به زبان انگلیسی است می بایست مورد توجه قرار گیرد. در واقع گسترش روز افزون اطلاعات از سویی و رویکرد نظام های آموزشی بر توانایی دانش آموزان لزوم بررسی بیشتر در زمینه سواد ارتباطی و عوامل مؤثر در آن را مد نظر قرار میدهد.

سوال دوم: آیا بین هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مقطه متوسطه شهرستان تهران رابطه وجود دارد؟ برای آزمون این فرضیه رابطه سواد ارتباطی با پیشرفت تحصیلی بدون در نظر گرفتن سواد ارتباطی مورد آزمون قرار گرفت نتایج نشان داد میزان همبستگی این دو متغیر نشان داد میزان همبستگی برابر با $0/612$ می باشد و ضریب تعیین رگرسیون برابر با $0/375$ می باشد که این میزان نشان می دهد $37/5\%$ از تغییرات مربوط به پیشرفت تحصیلی توسط هوش هیجانی قابل تبیین است.

از مطالعات عدم همسو می توان به پژوهش حاج باقری و لطفی (۱۳۹۳) اشاره داشت در این پژوهش آنها هوش شناختی را موثر در پیشرفت تحصیلی مطرح کردند اما بین هوش هیجانی با سازگاری و روابط بین فردی رابطه دارد. همچنین در پژوهش چینی پرداز و همکاران (۲۰۱۱) عدم همسو با پژوهش حاضر است. از پژوهش های همسو می توان به پژوهش ثمری و طهماسبی (۱۳۸۶)، بشارت (۱۳۸۴)، زارع (۱۳۸۰)، لیف (۲۰۰۳) اشاره داشت.

سوال سوم: آیا بین مولفه های هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مقطه متوسطه شهرستان تهران رابطه وجود دارد؟ برای پاسخ به سوال فوق ابتدا از طریق ماتریس همبستگی رابطه بین مولفه های هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی بررسی شد و سپس از آزمون رگرسیون گام به گام برای بررسی شدت رابطه و قدرت پیش بینی استفاده شد و در چهار گام رابطه بین مولفه های هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی ارائه گردید. نتایج حاصله بیانگر این بوده است که میزان همبستگی برای پیشرفت تحصیلی همه مولفه های هوش هیجانی در سطح آلفای ۰/۰۱ معنادار است و بیشترین رابطه مربوط به مهارت اجتماعی بوده است. همچنین نتایج بتا نشان داد میزان بتا بین ۰/۸۵۲ تا ۰/۱۴۵ در نوسان است و نتیجه اینگونه تبیین می شود که به ازاء یک واحد افزایش در مهارت اجتماعی دانش آموزان پیشرفت تحصیل آنها ۰/۸۵۲ افزایش می یابد، به میزان یک واحد افزایش در خود تنظیمی، پیشرفت تحصیلی ۰/۲۱۸ افزایش می یابد، به میزان یک واحد افزایش در خودآگاهی میزان پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ۰/۱۴۵ افزایش می یابد و به ازاء یک واحد افزایش در همدلی میزان پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ۰/۱۶۵ افزایش می یابد. که این میزان پیش بینی ها با توجه به احتمال آماره t رگرسیون در سطح آلفای ۵ صدم معنادار است. همانطور که مشاهده می شود مهارت اجتماعی دارای بالاترین قدرت پیش بینی بوده است اما همدلی نسبت به سایر مولفه ها دارای قدرت پیش بینی ضعیف تری بوده است. به همین دلیل در گام آخر وارد معادله رگرسیون نشده است.

این نتیجه با نتایج تحقیق ادیب حاج باقری و همکاران (۱۳۹۳) که به بررسی رابطه هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کاشان میپردازد، عدم همسو است. به بیان دیگر، ادیب و همکاران، در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که بین این دو متغیر رابطه معناداری وجود ندارد. اما با نتایج پژوهش منصوری (۲۰۰۲)، زارع (۲۰۱۱) و ایزدی و یزدان (۲۰۱۱) آمادی همسو است.

با توجه به نتیجه بدست آمده اینگونه استنباط می شود هنگامی که فرد دارای مهارتهایی در جهت کنترل عواطف و احساسات منفی خود باشد و همچنین دارای قابلیت هایی در جهت ایجاد انگیزه درونی بدون توجه به میزان تقویت کننده های بیرونی باشد و به توانایی و مهارتهای ارتباطی خود واقف باشد، این شخص در محیط آموزشی دارای توانایی و موفقیت بیشتری است.

در واقع تک تک مولفه های هوش هیجانی می توانند به نوعی بر پیشرفت تحصیلی اثر گذار باشند. به عنوان مثال انگیزش به عنوان یک متغیر عاطفی هیجانی می تواند منجر تقویت قوای هیجانی دانش آموز شود و میزان خودکارآمدی او را افزایش دهد. خود تنظیمی منجر به افزایش برنامه ریزی منظم و هدفمند در جهت پیشبرد اهداف دانش آموز می شود، مهارت های ارتباطی منجر به افزایش انگیزه و کاهش میل به خود ناتوان سازی تحصیلی می شود (خسرو شاهی و کلپیر، ۱۳۹۶) که پیشرفت تحصیلی را همراه خود دارد. خود تنظیمی از جمله متغیرهای است که به طور مستقیم با پیشرفت تحصیلی در ارتباط است. خودتنظیمی از نظر فراشناختی موجب تلاش، سازماندهی و انعطاف پذیری بیشتر می شود، بر میزان استرس و اضطراب افراد هنگام فعالیت تأثیر می گذارد رفتار به خاطر نتایج آن حفظ می شود (استادزاده، داوودی و زارع، ۱۳۹۵) تقویت های بیرونی معیارها و اهداف، عامل انگیزشی برای اعمال و رفتار می شود و میزان انگیزه پیشرفت دانش آموزان را بالا می برد.

در پایان در خصوص مؤلفه خود آگاهی نیز که همان شناخت مؤثرتر افراد از توانایی ها و نقاط قوت خود می باشد و می تواند باعث انتخاب راهبردهای مناسب یادگیری، نظارت بر آنها و تنظیم وقت برای مطالعه مواد درسی شود، کمک به دانش آموزان از طریق معلمان مدارس جهت شناخت توانایی و علائق شخصی میتواند به فرد کمک شایانی نماید از سویی دیگر نوجوانانی که دارای مهارت خودآگاهی هستند، توانایی بیشتری جهت درک خواسته های دیگران دارند و به خوبی می توانند فشار همسالان را دریابند. با اکتساب این مهارت تغییرات چشم گیری در شاخصهای فردی و بین فردی نوجوانان ایجاد می شود، به نحوی که آنها به ادراک واقع بینانه نسبت به خود و جهان پیرامون دست می یابند و در کنترل احساسات و رفتارها توانمند می شوند، همچنین در برقراری روابط مؤثر و عمیق و صادقانه با دیگران توفیق بیشتری می افزایند.

منابع

- [۱] رحیمی پردنجانی، س؛ حشمتی، ه؛ مقدم، ز (۱۳۹۳). بررسی فراوانی و عوامل مؤثر در افت تحصیلی دانشجویان ساکن خوابگاه دانشکده های پیراپزشکی و بهداشت دانشگاه علوم پزشکی گلستان در سال تحصیلی ۱۳۹۰-۹۱، فصلنامه دانشگاه علوم پزشکی تربت حیدریه، ۲(۱): ۲۸-۱۶.
- [۲] بستان پیرا، ذبیح اله؛ ناستی زایی، ناصر و شهرکی پور، حسن (۱۳۹۵). رابطه سواد اطلاعاتی با انگیزه و پیشرفت تحصیلی دانشجویان تحصیلات تکمیلی کشاورزی و منابع طبیعی با سایر دانشجویان دانشگاه سیستان و بلوچستان. فصلنامه پژوهش مدیریت مدیریت آموزش کشاورزی.
- [۳] ادیب حاج باقری، محسن؛ لطفی، محمدسجاد (۱۳۹۳). ارتباط هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی و برخی از ویژگی های دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کاشان. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی، ۱۳(۹): ۷۰۳.
- [۴] رضائی خمسی زهرا، خادمی ملوک، نقش زهرا (۱۳۹۶). رابطه هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی: نقش واسطه ای تعلل ورزی، خودتنظیمی و خودکارآمدی، اندیشه های نوین، دوره ۱۳، شماره ۳.
- [۵] شیخ الاسلامی، راضیه (۱۳۷۷). بررسی رابطه سبک اسناد و هسته کنترل با پیشرفت تحصیلی با توجه به متغیرهای هوش، جنسیت و خانواده، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شیراز.
- [6] Allen RS, Biderman M, White CH. Emotional intelligence and its relation to equity sensitivity and responses to under-reward situation. Journal of behavioral and applied management 2004; 5(2):114-36.
- [7] Paris, S. G., Winograde. P. (2001). The role of self- regulation learning in contextual teaching: Principle and practice for preperation.
- w.w.w.ciera.org/library/achieve.
- [8] Pečjak, S., Puklek Levpušček, M., Valenčič Zuljan, M., Kalin, J., & Peklaj, C. (2009). Students' social behaviour in relation to their academic achievement in primary and secondary school: Teacher's perspective. Psihologijske teme, 18(1), 55-74.
- [9] Yousefi F. The Relationship between Emotional Intelligence and Communication Skills in University students. Journal of Iranian Psychologists 2006; 3(9):5-13. [In Persian].